

C-427/22. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2022. június 28.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Varhoven kasatsionen sad (Bulgária)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2022. június 21.

Terhelt:

BG

Ügyészség képviselője:

Varhovna kasatsionna prokuratura

Az alapeljárás tárgya

A másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság általi elítélést helybenhagyó ítélete ellen a Varhoven kasatsionen sadhoz (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária) benyújtott felülvizsgálati kérelem. Az elsőfokú ítélettel egy természetes személy három év szabadságvesztésre és részleges vagyonelkobzásra ítélték, mert szükséges engedély nélkül üzletszerűen folytatott banki tevékenység (úgynevezett „uzsora”) formájában bűncselekményt követett el. E személy állítólag hét kölcsönt nyújtott két személy részére összesen 1030 BGN (mintegy 525 euró) összegben, és e kölcsönök után kamatot kapott.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. és 42. pontjának értelmezésére vonatkozóan. A bíróság azt kéri, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság eljárási szabályzatának 107. cikkében foglalt sürgősségi eljárás szerint tárgyalják.

Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Úgy kell-e értelmezni a hitelintézetnek a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontjában foglalt fogalmát, hogy a hitelnyújtás kizárólag olyan pénzeszközökkel történhet, amelyeket a nyilvánosságtól betétként vagy más visszafizetendő pénzeszközként fogadtak el, vagy a hitelintézet más forrásból származó pénzeszközökből is nyújthat hitelt?

2) Hogyan kell értelmezni a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 42. pontja szerinti „olyan, a hatóságok által bármilyen formában kibocsátott okirat [tartalmát], amely jogot biztosít a tevékenység folytatására”, és magában foglalja-e ez az okirat mind a jóváhagyó engedélyezési rendszert, mind a hitelügyletekre vonatkozó jóváhagyó nyilvántartási rendszert?

Nemzetközi jogi rendelkezések

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt egyezmény - 6. cikk (1) bekezdése.

Uniós jogi rendelkezések és ítélkezési gyakorlat

Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) - 6. cikk (3) bekezdése.

A hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 176., 1. o.; helyesbítések: HL 2013. L 208., 68. o.; HL 2013. L 321., 6. o.; HL 2017. L 20., 2. o., a továbbiakban: rendelet) - (5) preambulumbekkezdés, 4. cikk (1) bekezdésének 1., 26. és 42. pontja.

A hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésekről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 26-i 2013/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 176., 338. o.; helyesbítések: HL 2013. L 208., 73. o.; HL 2017. L 20., 1. o., a továbbiakban: irányelv) - (2), (42) és (97) preambulumbekkezdés, 3. cikk (1) bekezdésének 1. és 22. pontja, 9. cikk (1) bekezdése, 34. cikk, I. melléklet 1. és 2. pontja.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Nakazatelno-protsesualen kodex (a büntetőeljárásról szóló törvény, a továbbiakban: NPK) - 24. cikk (1) bekezdésének 1. pontja, 347. cikk (1) bekezdése, 348. cikk (1) bekezdésének 1. pontja és (2) bekezdése, 354. cikk (1) bekezdésének 1., 2. és 4. pontja, valamint (2) bekezdésének 2. pontja.

Nakazatelen kodeks (büntető törvénykönyv, a továbbiakban: NK) - 54. cikk (1) bekezdése és 252. cikk (1) bekezdése.

„252. cikk [...] (1) [...] Aki megfelelő engedély nélkül üzletszerűen banki, biztosítási vagy más pénzügyi tevékenységet folytat, pénzforgalmi szolgáltatást nyújt vagy olyan elektronikus pénzt bocsát ki, amelyhez ilyen engedély szükséges, háromtól öt évig terjedő szabadságvesztéssel és az elkövető vagyona feléig terjedő vagyonekobjáással büntetendő.”

Zakon za kreditnite institutsii (a hitelintézetekről szóló törvény, a továbbiakban: ZKI) - 2. cikk (1) bekezdése, 3. cikk (1) bekezdésének 1., 2. és 3. pontja, 3a. cikk (1)–(5) bekezdése, 13. cikk (1) bekezdése, 24. cikk (1) bekezdése, Dopolnitelni razporedbi (kiegészítő rendelkezések), 1. § 4. és 36. pontja.

Zakon za bankite i kreditnoto delo (a bankokról és a hitelezési tevékenységekről szóló törvény) (hatályon kívül helyezve) - 1. cikk.

Zakon za bankite ot 1997 (1997. évi banktörvény) (hatályon kívül helyezve) - 1. cikk (5) bekezdése.

Zakon za zadalzheniata i dogovorite (a kötelmekről és a szerződésekről szóló törvény) - 240. cikk.

Naredba № 26 ot 23 april 2009 g. za finansovite institutsii (a pénzügyi intézményekről szóló, 2009. április 23-i 26. sz. rendelet) - 2. cikk (1) bekezdése.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 2016 áprilisa és 2017 szeptembere között BG a Pleveni kerületben található Knezha település önkormányzati képviselője volt. Ezen a településen köztudomású volt, hogy rászoruló személyek részére kamatra készpénzt adott kölcsönbe, amiről az elsőfokú bíróság előtt számos tanú – köztük olyanok is, akik hasonló kölcsönöket kaptak – tett vallomást. A büntetőügyben semmi sem utal arra, hogy ezeket az eseteket kivizsgálták volna, és hogy BG-vel szemben ezekben az esetekben is vádat emeltek volna. A vádirat csak a KM és VC tanú által felvett kölcsönökre vonatkozik.
- 2 KM gyermeke beteg volt, és pénzügyi nehézségekkel küzdött. Megtudta, hogy BG kamatra készpénzkölcsönöket nyújt. 2016 novemberében KM 100 BGN kölcsönt

kapott BG-től, amelyet egy hónapon belül kellett volna visszafizetnie 50 BGN összegű kamattal együtt.

- 3 BG biztosítékként megkapta a KM bankszámlájához tartozó betéti kártyát és annak PIN-kódját. Ugyanebben a hónapban KM 150 BGN-t adott vissza BG-nek. A 2016 novembere–decembere környékén állítólag két további kölcsönt vett fel BG-től, az elsőt 100 BGN összegben, 50 BGN kamattal, a másodikat 30 BGN összegben, 30 BGN kamattal.
- 4 2016. december 16-án BG 150 BGN-t vett fel KM betéti kártyájával, KM pedig a fennmaradó 60 BGN-t készpénzben fizette vissza. KM ezután a banknál letiltotta a betéti kártyáját, mivel BG nem volt hajlandó azt visszaadni, mert szerinte KM még mindig tartozott.
- 5 VC-nek is pénzügyi problémái voltak. Megtudta, hogy BG kamatra készpénzkölcsönöket nyújt, és felvette vele a kapcsolatot. 2016 áprilisában VS 200 BGN összegű kölcsönt kapott BG-től, havi 80 BGN összegű kamattal. BG elvette a VC bankszámlájához tartozó betéti kártyát annak biztosítékeként, hogy a pénzt kamatokkal együtt visszakapja.
- 6 Nyolc hónapon keresztül VC csak a kölcsön havi kamatát fizette BG-nek. Ezt követően BG-vel három alkalommal – 2016 decemberében, 2017 januárjában és 2017 szeptemberében – havi 80 BGN összegű kamat mellett 200 BGN összegű kölcsönt kötött.
- 7 Miután a pénz megérkezett a számlájára, VC BG-vel együtt felkeresett egy ATM-et, betéti kártyával kivette a pénzt, készpénzben kifizette BG-nek a kölcsön adott hónapra eső teljes kamatösszegét, a felvett pénz maradékát megtartotta magának, és átadta a betéti kártyáját BG-nek.
- 8 2017. december 5-én VC feljelentést tett a BG ellen a plewnai városi ügyészségen, és letiltotta a betéti kártyát.
- 9 A Plevenski okrazhen sad (pleveni regionális bíróság, Bulgária) 2020. október 1-jei ítéletével bűnösnek találta BG-t abban, hogy 2016 áprilisától 2017 szeptemberéig természetes személyként a ZKI szerinti megfelelő engedély nélkül üzletszerűen banki tevékenységet folytatott azáltal, hogy két személy részére összesen 1030 BGN (mintegy 525 euró) összegben, kamat ellenében hét készpénzkölcsönt nyújtott.
- 10 Ezért az NK 252. cikkének (1) bekezdése alapján három év szabadságvesztésre ítélték, amelynek végrehajtását négy év próbaidőre felfüggesztették, valamint a két knezhai ingatlan egyhatodára és a tulajdonában lévő két személygépkocsira vagyonelkobzást rendeltek el.
- 11 BG a büntetőítélettel szemben fellebbezést nyújtott be az Apelativen sad - Veliko Tarnovohoz (veliko tarnovói fellebbviteli bíróság, Bulgária), amely az ítéletet 2021. április 15-i ítéletével helybenhagyta.

- 12 Ezt az ítéletet BG a kérdést előterjesztő bíróság előtt megtámadta.

Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

- 13 A fellebbezési eljárásban BG azt állította, hogy a cselekményei eleve nem minősülnek az NK 252. cikkének (1) bekezdése szerinti bűncselekménynek. Álláspontja szerint a ZKI nem tartalmazza a banki tevékenység jogi meghatározását. A bankok tevékenységének fő jellemzője, hogy a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket fogadnak el, amelyekből hitelt nyújtanak, és erre a tevékenységre engedélyezési rendszer vonatkozik. Ha a nem a nyilvánosságtól betétként elfogadott pénzeszközöket a pénzügyi intézmények vagy természetes személyek az engedélyezési rendszertől eltérő szabályozást (nyilvántartásba vételre, bejelentésre vonatkozó szabályozás vagy általános szabályozás) megsértve üzletszerű tevékenység keretében nyújtották, ez nem tekinthető a megfelelő engedély nélküli banki tevékenység folytatásának.
- 14 A felülvizsgálati eljárásban BG azt kérte, hogy a kérdést előterjesztő bíróság éljen a nemzeti jog szerinti hatáskörével, és mentse fel őt, mivel nem bizonyított, hogy kamat ellenében nyújtott kölcsönöket.
- 15 A fellebbezési eljárásban részt vevő ügyész nem tett észrevételt BG azon állításával kapcsolatban, hogy nem követett el az NK 252. cikkének (1) bekezdése szerinti bűncselekményt. A felülvizsgálati eljárásban e kérdés tekintetében a Varhovna kasatsionna prokuratura (a legfelsőbb semmítőszék mellett működő ügyészség, Bulgária) ügyésze sem foglalt állást. Az ügyész azonban vitatja a terhelt azon állítását, miszerint a kölcsön kamatra történő nyújtását az eljárás során nem bizonyították be.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 16 A felülvizsgálati eljárásban a kérdést előterjesztő bíróság a jogalkalmazás végső, harmadfokú bíróságaként jár el. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak eldöntése, hogy a másodfokú bíróság azon tények alapján, amelyeket az eljárás során előterjesztett bizonyítékok révén bizonyítottnak tekint, helyesen alkalmazta-e az anyagi jogot (az NK-t).
- 17 A nemzeti jog szerint a kérdést előterjesztő bíróság jogosult felmenteni a terheltet, ha a tényállás arra enged következtetni, hogy nem követte el a terhére rótt cselekményt, vagy ha a cselekménye eleve nem minősül bűncselekménynek. A kérdést előterjesztő bíróság arra is jogosult, hogy a fellebbviteli bíróság ítéletét megváltoztassa, és azon tények alapján, amelyekre a terhelt védekezését alapította, a terhelt cselekményét más olyan bűncselekménynek minősítse, amely esetében azon bűncselekménnyel azonos, annál súlyosabb vagy enyhébb büntetéssel sújtható, amelynek elkövetésében elmarasztalták.

- 18 Annak megítélése érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróság éljen-e ezen jogkörök bármelyikével, így felülbírálja-e azon régóta fennálló és egészen a közelmúltig változatlan joggyakorlatát, amely szerint a természetes személy által üzletszerűen nyújtott készpénzkölcsön („uzsora”) az NK 252. cikkének (1) bekezdése értelmében bűncselekménynek minősül, a kérdést előterjesztő bíróság számára szükséges, hogy a Bíróság tisztázza a rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. és 42. pontjának az irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével és I. mellékletének 1. és 2. pontjával összefüggésben értelmezett jelentését, amely rendelkezések együttesen határozzák meg a hitelintézeti tevékenység nyújtására vonatkozó engedélyezési szabályokat.
- 19 Még ha az irányelv (42) preambulumbekkezdése a tagállamokra bízta is annak meghatározását, hogy a pénzügyi és banki ágazatban mely cselekmények üldözendők bűncselekményként, jelen esetben az uniós jog hivatkozott rendelkezéseinek értelmezése az NK 252. cikkének (1) bekezdése szerinti bűncselekmény egyes elemei tényleges tartalmának meghatározása szempontjából fontos, amely rendelkezés a banki és pénzügyi ágazat harmonizált kereteit nemzeti szinten védi az esetleges büntetőjogi beavatkozásoktól.
- 20 Azon bűncselekmény esetében, amelynek elkövetésében BG-t bűnösnek találták, egy olyan rendelkezésről van szó, amelyet a Bolgár Köztársaságban a piacgazdaságra való, demokratikus változásokat követő áttérésre és a gazdasági szférában bekövetkezett változásokra tekintettel 1995-ben illesztettek bele az NK-ba. E rendelkezést annak érdekében vezették be, hogy megvédjék a pénzügyi rendszert, különösen a banki tevékenységet az új jogalanyok szabályozatlan piacra lépésétől (az úgynevezett „pénzügyi piramisjátékoktól”) és a rendszer normális működését és stabilitását befolyásoló tevékenységektől.
- 21 A bolgár büntetőjog nem ismeri a társaságok büntetőjogi felelősségét, ezért az NK 252. cikkének (1) bekezdése szerinti bűncselekményt csak beszámítható (18. életévét betöltött) felnőtt, illetve (14. életévét betöltött) kiskorú természetes személyek követhetik el. A polgári jog területén a természetes személyek akkor nyújthatnak kamatra pénzkölcsönöket, ha erről írásban megállapodtak a kölcsönfelvevővel.
- 22 Az NK 252. cikkének (1) bekezdése szerinti bűncselekmények tekintetében az ítélkezési gyakorlat szerint a jogi és/vagy természetes személyek közötti hitelezés főszabály szerint nem minősül bűncselekménynek, ha az csak egyszeri alkalommal és nem rendszeresen, üzletszerűen történik, és nem tekinthető kölcsönt nyújtó személy jövedelemforrásának.
- 23 A ZKI szerint a bank (hitelintézet) olyan jogi személy, amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket fogad el, és saját számlára és kockázatára hiteleket vagy más finanszírozási formákat nyújt. Ezzel tulajdonképpen a ZKI az összes bank (hitelintézet) tekintetében a legtipikusabb és legjellemzőbb tranzakciókat vezette be: a betétgyűjtést és a hitelnyújtást. A törvény azonban nem kötelezi a bankokat arra, hogy kizárólag az összegyűjtött

betétekből nyújtsanak hitelt. Ezért abból kell kiindulni, hogy mivel a jogalkotó büntetendőnek minősítette valamennyi banki tevékenység engedély nélküli folytatását, ugyanez vonatkozik a bankkölcsönre is, amely a ZKI engedélyezési rendszerének hatálya alá tartozik.

- 24 A kérdést előterjesztő bíróság egyedi (korábbi) határozataiban felülírta ezt az ítélkezési gyakorlatot. Abból indult ki, hogy kölcsönöknek nem a nyilvánosságtól betétként kapott pénzeszközökből kamatra üzletszerűen történő nyújtása (az úgynevezett „uzsora”) nem tekinthető „banki tevékenységnek”. Ezek a határozatok a vonatkozó büntetőügyek terheltjeit a felülvizsgálati eljárásban felmentik, azzal az indokkal, hogy az NK 252. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezés csak azokra a tevékenységekre alkalmazható, amelyek engedélyezési rendszer hatálya alá tartoznak.
- 25 A KKI szerint a pénzügyi vállalkozás olyan, intézménytől és ipari holding társaságtól eltérő személy, amelynek fő tevékenysége különösen a nem betétként vagy más visszafizetendő pénzeszközként a nyilvánosságtól kapott pénzeszközökből történő hitelnyújtás. Mivel az ilyen pénzeszközökből történő hitelnyújtás esetében olyan pénzügyi tranzakcióról van szó, amely tekintetében a ZKI nyilvántartásba vételi, nem pedig engedélyezési rendszert biztosít, ebben az esetben nem minősül bűncselekménynek az ilyen tevékenység üzletszerű folytatása.
- 26 A kérdést előterjesztő bíróságnak szüksége van az 575/2013/EU rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontja értelmében vett hitelintézet fogalom meghatározás értelmezésére annak tisztázása érdekében, hogy a „valamint” kötőszó használata, amely a betét vagy más visszafizetendő pénzeszközök nyilvánosságtól történő elfogadására irányuló tevékenységet összekapcsolja a hitelnyújtási tevékenységgel, azt jelenti-e, hogy a hitelintézetek csak a nyilvánosságtól elfogadott pénzeszközökből nyújthatnak hitelt, és nem nyújthatnak hitelt más forrásból, például beszedett díjakból, kamatokból stb. származó pénzeszközökből.
- 27 A rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontjában szereplő fogalom meghatározás pontos jelentésével kapcsolatos kételyeket az irányelv 9. cikkének (1) bekezdése, amely a személyek és hitelintézetek nem minősülő vállalkozások számára betétek vagy egyéb visszafizetendő pénzeszközök nyilvánosságtól történő gyűjtését kifejezetten megtiltja, valamint az irányelv I. melléklete 1. és 2. pontjában foglalt, a két tevékenységet egymástól elkülönítve említő rendelkezés is alátámasztja.
- 28 A kérdést előterjesztő bíróságnak nehézséget okoz a rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 42. pontja értelmében vett „engedély” fogalom meghatározás értelmezése is, mivel ez az okirat ezen rendelet és az irányelv által meghatározott keretek között a tevékenység folytatására biztosít jogot.
- 29 A rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 26. pontja és az irányelv 34. cikke szerint a pénzügyi vállalkozások az I. mellékletben felsorolt tevékenységeket végezhetnek; e

melléklet 2. pontja a hitelezésre – beleértve többek között: a fogyasztási hitelt – vonatkozik. Ezért a kérdést előterjesztő bíróság számára kiemelten fontos annak tisztázása, hogy a rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 42. pontjában szereplő „olyan, a hatóságok által bármilyen formában kibocsátott okirat, amely jogot biztosít a tevékenység folytatására” kifejezés magában foglalja-e mind az engedélyt (a jóváhagyó engedélyezési rendszer keretében), mind a tanúsítást (a jóváhagyó nyilvántartási rendszer keretében).

- 30 A kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság eljárási szabályzatának 107. cikke alapján kéri a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem sürgősségi eljárásban történő elbírálását. A büntetőeljárás mindkét szakaszában (nyomozás és bírósági eljárás) már hat éve folyik az eljárás, amely során két ingatlan (az egyik esetében egy harmadik személy társtulajdonos) elidegenítési tilalommal történő lefoglalását és két, BG tulajdonát képező gépkocsi elkobzását rendelték el. Ez az NK 252. cikkének (1) bekezdésében előírt büntetés végrehajtásának biztosítása érdekében történt. Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 6. cikkének (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog megsértésének valós veszélye áll fenn az észszerű határidő és a jogbiztonság követelménye tekintetében, amelyek az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkének (3) bekezdése értelmében általános elvként az uniós jog részét képezik.